

Monika Gerdhem

monika.gerdhem@miljo.stockholm.se

KF/KS Kansli
Rotel II

MILJÖPROCESSUTREDNINGENS SLUTBETÄNKANDE OMRÅDEN AV RIKSINTRESSE OCH MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNINGAR (SOU 2009:45) OCH DEPARTEMENTSPROMEMORIA MED FÖRSLAG TILL ENKLARE LAGTEXT OM MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNINGAR (DS 2009:65)

Kommunstyrelsen har remitterat (dnr 001-2418/2009) miljöprocessutredningens bestående SOU 2009:45 till Miljö- och hälsoskyddsnämnden för yttrande. På den korta remisstiden har dock kommunstyrelsen hemställt om ett kontorsyttrande från miljöförvaltningen.

I anledning härav får förvaltningen avge följande yttrande

Sammanfattning

Förvaltningen tillstyrker i huvudsak utredningens förslag till ny lagtext i 6 kap miljöbalken.

Miljödepartementet har remitterat Miljöprocessutredningens slutbetänkande (SOU 2009:45) Områden av riksintresse och Miljökonsekvensbeskrivningar och en departementspromemoria med förslag till enklare lagtext om miljökonsekvensbeskrivningar (Ds 2009:65). Förslaget till ny lagtext i 6 kap miljöbalken innebär i korthet att de svenska bestämmelserna anpassas efter MKB-direktivet, vilket innebär att miljökonsekvensbeskrivningar endast behöver upprättas för sådana verksamheter som kan antas ha en betydande miljöpåverkan. Bedömningen av vilka verksamheter som ska antas ha en betydande miljöpåverkan kommer att närmare regleras i en förordning som kommer att remitteras särskilt.

Miljöförvaltningen tillstyrker det förslag till ny lagtext i 6 kap miljöbalken som redovisas i Ds 2009:65. Bestämmelserna och övergångsbestämmelserna i förslaget är ändamålsenliga med avseende på deras syfte.

Miljöförvaltningen anser att det är positivt med en mer direktivkonform implementering av MKB-direktivet. Vidare anser miljöförvaltningen att det finns stora fördelar med att kunna anpassa utformningen av en MKB till omständigheterna i det enskilda fallet. Det är också viktigt att det finns en möjlighet till samordnad prövning enligt miljöbalken och annan lagstiftning. Länsstyrelsen bör även fortsättningsvis besluta om att miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven enligt 6 kap miljöbalken.

Bakgrund

Regeringskansliet, Miljödepartementet har remitterat Miljöprocessutredningens slutbetänkande (SOU 2009:45) Områden av riksintresse och miljökonsekvensbeskrivningar och en departementspromemoria med förslag till enklare lagtext om miljökonsekvensbeskrivningar (Ds 2009:65) till Stockholms stad för yttrande. Ärendet har av kommunstyrelsen vidareremitterats till miljö- och hälsoskyddsnämnden.

I den del remissen avser införande av ett nytt kap 6 i miljöbalken om miljökonsekvensbeskrivningar ska remissvaret ha kommit in till kommunstyrelsen senast den 11 januari 2010 och till departementet senast den 13 januari 2010. I övriga delar ska remissvar ha kommit in till regeringskansliet senast den 1 april 2010. Detta remissvar avser därför endast införandet av ett nytt kap 6 i miljöbalken om miljökonsekvensbeskrivningar.

Sammanfattning SOU 2009:45

Utredningens förslag innebär att skyldigheten att upprätta en miljökonsekvensbeskrivning inför en ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet ska regleras genom föreskrifter av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Detta innebär att regeringen kan förordna att en verksamhet av ett visst slag visserligen ska vara tillståndspliktig men att en miljökonsekvensbeskrivning inte behövs. Den förteckning av verksamheter som ska omfattas av reglerna om miljökonsekvensbeskrivningar och som regeringen upprättar behöver då inte omfatta sådana verksamheter som inte omfattas av MKB-direktivet.

I huvudsak beroende på MKB-direktivet görs i lagstiftningen skillnad mellan verksamheter som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan och verksamheter som inte kan antas medföra sådan påverkan. Utredningen anser att det här rör sig om en gränsdragning som inte kan anges i lagtexten. Liksom hittills måste det finnas ett utrymme för bedömning i det enskilda fallet. Vidare bör reglerna om miljökonsekvensbeskrivningar liksom hittills omfatta även verksamheter som inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Nuvarande krav på redovisning av alternativ lokalisering och utformning av en verksamhet uppfattas på många håll som stelbenta. När en miljökonsekvensbeskrivning upprättas för en verksamhet som ska antas medföra en betydande miljöpåverkan föreslår

utredningen därför att skyldigheten att redovisa alternativa platser och alternativa utformningar ska anpassas till behovet i det enskilda fallet.

Utredningen föreslår en förändrad och utvidgad skyldighet för berörda myndigheter att samordna arbetet med samråd, bedömningar och beskrivningar vid prövning enligt olika lagar. Bestämmelser om detta föreslås dels i miljöbalken, dels i de andra lagar enligt vilka miljökonsekvensbeskrivning ska upprättas enligt reglerna i 6 kap. miljöbalken.

Sammanfattning Ds 2009:65

I Ds 2009:65 presenterar miljödepartementet ett förenklat förslag till ett nytt 6 kap. miljöbalken som tydligare beskriver hur samråd och framtagande av miljökonsekvensbeskrivningar och annat beslutsunderlag går till. Förslaget är en fortsättning på det regelförenklingsarbete som påbörjades av Miljöprocessutredningen i slutbetänkandet (SOU 2009:45) och innebär i huvudsak följande.

Lagtexten föreslås på ett tydligare och enklare sätt beskriva den kronologiska ordningen för hur samråd sker och framtagande av miljökonsekvensbeskrivningar och annat beslutsunderlag går till. De viktigaste ändringarna som föreslås är att det för alla tillståndspliktiga verksamheter ska genomföras samråd (liksom i dag) men att en miljökonsekvensbeskrivning endast behöver upprättas för sådana verksamheter som kan antas ha betydande miljöpåverkan. För övriga tillståndspliktiga verksamheter behöver endast ett mindre omfattande beslutsunderlag tas fram i form av en samrådsredogörelse och i övrigt ska de krav som ställs på en ansökan i 22 kap. miljöbalken uppfyllas. I fråga om ändring av en verksamhet är det i vissa fall tillräckligt om miljökonsekvensbeskrivningen innehåller de uppgifter som behövs för själva ändringen. Vidare införs en möjlighet att få länsstyrelsens råd och medverkan vad gäller samrådsretsens storlek samt miljökonsekvensbeskrivningens omfattning och inriktning. Förslaget innebär liksom utredningens förslag en utökad samordningsskyldighet för myndigheterna när en verksamhet ska prövas enligt flera lagar. Reglerna för planer och program är i stort sett oförändrade men har samordnats med de regler som gäller för verksamheter.

Remissen

Regeringen har efterfrågat synpunkter på ovannämnda förslag till författningar och materialet i övrigt samt ställt nio frågor till remissinstanserna. Frågorna framgår av förvaltningens synpunkter

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen anser att en mer direktivkonform implementering av MKB-direktiven, som lagförslagen innebär, är positiv. Förvaltningen anser vidare att det finns stora fördelar med att kunna utforma en MKB med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. Miljödepartementets lagförslag (Ds 2009:65) är bättre än miljöprocessutredningens förslag (SOU 2009:45) eftersom det är enklare uppbyggt och mer lättöverskådligt.

Förvaltningen ställer sig positiv till att det införs en bestämmelse om att miljökonsekvensbeskrivningar för planer och program ska innehålla en redogörelse för hur planen påverkar möjligheterna att följa en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap.

Av 4 § MKB-förordningen följer att det i vissa fall krävs en miljökonsekvensbeskrivning vid framtagande av åtgärdsprogram enligt 5 kap 5 § miljöbalken. Förvaltningen anser att det för tydlighetens skull i 5 kap 5 § bör införas en hänvisning till 6 kap miljöbalken. Det går visserligen att med läsning av lagförslagets 6 kap 1 § och 3 § utläsa att MKB skall upprättas även vid framtagande av åtgärdsprogram för uppfyllande av miljökvalitetsnormer, men det vore bra med ett tydligt klarläggande i varje fall i förarbetstexten.

Nedan följer förvaltningens svar på regeringens frågor:

1. Är de föreslagna möjligheterna ändamålsenliga när det gäller att få länsstyrelsens bedömning av dels hur samrådskretsen bör avgränsas, dels vilken inriktning och omfattning miljökonsekvensbeskrivningen bör ha?

Svar: Ja

2. Har kravet avseende redogörelse för val av plats och de alternativa platser som har övervägts fått en ändamålsenlig avgränsning?

Svar: Ja. Men det bör särskilt betonas att en MKB i ett planärende inte föregriper en MKB i ärende rörande en verksamhet som skall bedrivas på en fastighet som omfattas av planen. Den senare bedömningen låter sig i regel svårigen göras i samband med att man tar ställning till planförslaget. Det förhållandet att en verksamhet ryms inom planens ändamålsbestämmelse innebär inte att verksamheten kan godkännas utan en ny MKB för den verksamhet som skall lokaliseras till fastigheten inom planområdet.

Det gäller särskilt att lokaliseringsprövningen inom ramen för PBL inte tar över eller begränsar lokaliseringsprövningen enligt 2 kap 6 § miljöbalken.

3. Kan en miljökonsekvensbeskrivning avseende ändring av en verksamhet, vilken kan antas medföra en betydande miljöpåverkan och för vilken det finns

förutsättningar att bevilja ändringstillstånd, begränsas till att endast beskriva själva ändringen och dess påverkan på hela verksamheten utan att för den skull på nytt beskriva hela verksamheten?

Svar Ja. Men bestämmelsen får självfallet inte begränsa tillsynsmyndighetens möjligheter att enligt miljöbalkens övriga bestämmelser infordra ytterligare uppgifter m m.

4. Bör länsstyrelsen även fortsättningsvis besluta om att miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken?

Svar Ja, men även kommunen bör ha den möjligheten i den mån miljönämnden har bibehållen möjlighet att infordra en MKB.

5. Finns det något skäl till att inte införa en möjlighet till samordnad prövning mellan miljöbalken och andra författningar?

Svar Nej, men man bör betona att samordning är en möjlighet och inte ett tvång. Som anförts är det ofta tidsmässigt och av andra skäl svårt att samordna miljöbalksprövningen med annan lagstiftning, tex bygglov enligt PBL.

6. I vilken omfattning ställer tillsynsmyndigheten krav på att det ska finnas en miljökonsekvensbeskrivning i anmälningsärenden (se 25 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd och 20 § förordningen (1998:1388) om vattenverksamhet)? Bör denna möjlighet finnas kvar?

Svar: Ja. Förvaltningen anser att denna möjlighet ska finnas kvar. Det framstår dock som oklart i lagförslaget hur 25 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd respektive 20 § förordningen (1998:1388) om vattenverksamhet korrelerar med lagförslaget. Har tillsynsmyndigheten formell kompetens att fatta beslut om att verksamheten ska anses innebära en betydande miljöpåverkan enligt lagstiftningen? Kompetensfördelningen mellan länsstyrelsen respektive tillsynsmyndigheten är i detta avseende oklar i den föreslagna lagstiftningen.

13, 32 och 36 §§ bör innehålla en direkt hänvisning till kommunens möjlighet att infordra en MKB i t ex ett anmälningsärende. Eftersom förvaltningen inte haft möjlighet att ta ställning till följdändringarna i de berörda förordningstexterna är det av största vikt att dessa remitteras till kommunerna för yttrande.

7. Är övergångsbestämmelserna ändamålsenligt utformade?

Svar Ja

8. Finns det någon tillsynsmyndighet som behöver underrättas enligt 6 kap. 11 § första stycket miljöbalken enligt 1 b § farledslagen?

Svar: Berörda kommuner bör underrättas

9. Har de omskrivna paragraferna i de andra författningarna med nya hänvisningar till 6 kap. miljöbalken fått en riktig och ändamålsenlig utformning?

Svar: Ja, såvitt förvaltningen kan bedöma.

Det skall slutligen sägas att man kan överväga att i 6 kap 44 § ge också miljönämnden en möjlighet att på eget initiativ genomföra en uppföljning av en plan eller ett program som har ansetts ha betydande miljöpåverkan. Ofta är det ju miljönämnden som på olika sätt har att hantera en sådan miljöpåverkan och – som framgår av förarbetena till den nuvarande bestämmelsen i 6 kap 18 § miljöbalken – förutsätts att det kan bli fråga om andra åtgärder än planändringar. Det förutsätts därvid att stadsbyggnadsnämnden (eller motsvarande) påtalar förhållandet för miljönämnden i kommunen. Det kan tyckas utgöra en onödig begränsning i miljönämndens uppföljningsmöjlighet.

Med vänlig hälsning

Gunnar Söderholm
Förvaltningsdirektör